

lig paa Bornholm, hvor der kan være nogen Udflugt til, at Kjøbstæderne vilde faae saa overvevende Andeel i Antallet af Valgene paa Grund af de mange mindre Kjøbstæder som der findes, og der kunde være nogen Fare for, at Landboerne mere end ønskeligt skulde fortrænges fra Pladser i Stiftsraadet. Paa de andre Steder er der ingen Grund til en saadan Frygt, og selv paa Bornholm vil dette kunne hæves, navnlig hvis nogle af de derværende smaa Kjøbstæder ophørte at regnes til denne Klasse. Jeg har derfor ikke troet, at Bestemmelsen var i og for sig nødvendig, og jeg har havt nogen Betænkelse ved at foreslaae den. Jeg har tænkt paa en Hartkornstørrelse af 12 Tdr. ubehæftet Hartkorn; men jeg erkjender, at det selv paa mange Steder vilde være vanskeligt nok at tilveiebringe et tilstrækkeligt Antal, som har en saadan Hartkornstørrelse som ubehæftet Eiendom, navnlig i de Districter, som for en stor Deel optages af Fæstegods, og at der ogsaa var noget vist Unaturligt i, at Lejnsbestodere og Bestodere af Fideicommissgods vilde paa en Maade blive udelukkede ved at optage en saadan Bestemmelse, da de ikke ere Ciere, og en saa tras Modsatning med det hidtil Bestaaende forekommer mig i og for sig noget unaturlig, skjøndt den vilde være aldeles consequent med Udkastets hele System. Det er af disse Grunde, at jeg ikke har optaget den, skjøndt jeg ellers troer, at den vilde kunne forsvares.

Al hvad jeg allerede har udviklet følger den Stilling, som er givet Stiftsraadet, navnlig i §§ 149 og 150, og som vil findes aldeles at være i Analogie med den Stilling, som ogsaa i den belgiske Communalforfatning er tildeelt Provindsraadet. Belgien er et Land, hvorfra man i saa Henseende har al Grund til at hente Exempel, da der er saa Lande i Verden, hvor den communale Udvikling har havt en saa lang Historie, har udviklet sig paa en saa heldig Maade, og hvor den dog derhos er blevet saaledes inddraget under og ordnet sammen med Statssystemet.

De aarlige Samlinger af Stiftsraadet og af Valgerne, som skulde foretage Valg paa Stiftsraadet, hvilket er foreslaaet at skulle ske

i de første Dage af Juli og Januar Maaned, ville maaffee i visse Henseender kunne benyttes i Beboernes egne private Anliggender, navnlig til Pengeomsætninger, idet de vilde falde meget nær sammen med de almindelige Terminer.

Det vil iøvrigt ikke indgaae Dømmersomheden, at den Stilling, som er tildeelt Stiftsamtmanden eller den Embedsmand, der foreslaaer Stiftsdistricterets Anliggender i det staaende Udvalg, paa en ganske anden Maade betrygger den communale Medvirkning ved den hele løbende Administration, end ved det Forhold, som hidtil har fundet Sted, hvor de fleste løbende Sager have maattet være expederede af Amtmanden selv, eller i andet Fald have maattet udsættes til et Amtsraadmøde blev afholdt.

De Anliggender, som skulde høre under Stiftsraadet, ere optagne i §§ 161 og flg., der angaae navnlig de mindre Landeveie, som aabenbart er af fælleds Interesse for Land- og Kjøbstad, Friskjorsler, og ligeledes de store Vandløb, som omtales i § 163, og jeg har ogsaa meent, at Approbationen af Havnetarterne og Havneregulativerne, samt Tilladelsen til at oppebære Bro- og Bompenger paa offentlige Veie, som ikke ere Statsveie, kunde sættes i Forbindelse med denne nye Institution; thi dette er aabenbart et Anliggende, som har Interesse for andre end den Commune, hvori det forefalder. Det har baade Interesse for Kjøbstads- og Landboerne, og navnlig interesserer et Havneanliggende ligesaavel Landboerne som Beboerne af den enkelte Kjøbstad, hvor Havnen findes, ligesom en Overensstemmelse mellem Havnebestemmelserne, navnlig i de større Dele af Landet, som her er Taler om, hvor Havnene staae i en vis indbyrdes Concurrence med hinanden, er i høj Grad ønskelig. Det er ogsaa fornødent at angive, hvorvidt andre hidtil bestaaende offentlige Foranstaltninger, der beskrives tildeels ved Commuens Kræfter, skulde gaae over til den ene eller den anden af de foreslaaede Autoriteter. Derfor findes i §§ 165—67 en saadan Angivelse med Hensyn til Udbredelsen af Hærens Brug, Retsvidneholdet og Jordemoder-væsenet i Forbindelse med en speciel Bestem-